

Vec C-15/24 PPU [Stačev]ⁱ

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

11. január 2024

Vnútroštátny súd:

Sofijski rajonen sād

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

11. január 2024

Obžalovaný v trestnom konaní:

CH

Za účasti:

Sofijska rajonna prokuratura

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Predmet konania vo veci samej

Konanie sa týka dvoch lúpežných prepadnutí, ktoré boli spáchané ako pokračujúci trestný čin a sú trestné podľa článku 198 ods. 1 v spojení s článkom 26 ods. 1 Nakazatelen kodex Bulharskej republiky (Trestný zákonník; ďalej len „NK“). Obžalovaný CH sa v súčasnosti nachádza vo vyšetrovacej väzbe.

Predmet a právny základ návrhu

Žiadosť o výklad ustanovení práva Únie uplatniteľných na predmet konania (predovšetkým pokiaľ ide o zákonnosť procesných úkonov vykonaných v rozpore s právom na prístup k obhajcovi) na základe článku 267 ZFEÚ.

Prejudiciálne otázky

1. Je v súlade s článkom 12 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody v spojení s článkom 47 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, vnútroštátna právna úprava a judikatúra, na základe ktorej súd, ktorý skúma otázku existencie dôvodného podozrenia z účasti podozrivého na trestnom čine, z ktorého je obvinený, aby rozhodol, či nariadi alebo vykoná primerané zaisťovacie opatrenie, je zbavený možnosti posúdiť, či dôkazy boli získané v rozpore s právom obvineného na prístup k obhajcovi podľa tejto smernice v okamihu, keď bol obvinený podozrivý a policajné orgány obmedzili jeho právo na slobodu pohybu?
2. Je požiadavka dodržiavania práva na obhajcu a spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2013/48 dodržaná, ak súd, ktorý posudzuje primeranosť zaisťovacieho opatrenia, pri koncipovaní svojho vnútorného presvedčenia zohľadní dôkazy získané v rozpore s požiadavkami smernice v okamihu, keď bola osoba podozrivá a policajné orgány obmedzili jej právo na slobodu pohybu?
3. Má vylúčenie dôkazov získaných v rozpore so smernicou 2013/48 zo strany súdu, ktorý napriek opačným pokynom súdu vyššieho stupňa skúma otázku primeranosti zaisťovacieho opatrenia, negatívny vplyv na požiadavky článku 12 ods. 2 tejto smernice v spojení s článkom 47 ods. 1 a 2 Charty, ktoré sa týkajú spravodlivého súdneho konania, a vyvoláva pochybnosti o nestrannosti súdu?
4. Má možnosť stanovená v článku 3 ods. 6 písm. b) smernice 2013/48 dočasne sa odchýliť od práva na prístup k obhajcovi za výnimočných okolností

v predsúdnom štádiu konania, keď je nevyhnutné, aby vyšetrovacie orgány okamžite konali s cieľom zabrániť podstatnému ohrozeniu trestného konania, priamy účinok v príslušnom členskom štáte EÚ, ak toto ustanovenie nebolo transponované do jeho vnútroštátneho práva?

5. Sú záruky článku 9 ods. 1 písm. a) a b) v spojení s odôvodnením 39 smernice 2013/48 dodržané v prípade, keď síce existuje písomné vzdanie sa práva podozrivého na prístup k obhajcovi, ale podozrivý je negramotný a nebol informovaný o možných dôsledkoch vzdania sa a neskôr na súde tvrdí, že v čase, keď policajné orgány obmedzili jeho právo na slobodu pohybu, nepoznal obsah dokumentu, ktorý podpísal?

6. Zbavuje vzdanie sa práva na prístup k obhajcovi, ktoré podozrivý vyhlásil v čase svojho zatknutia v súlade s ustanoveniami smernice 2013/48, orgány povinnosti informovať ho o práve na prístup k obhajcovi a o možných dôsledkoch prípadného vzdania sa práva bezprostredne pred vykonaním akéhokoľvek ďalšieho vyšetrovacieho úkonu s jeho účasťou?

Citované predpisy a judikatúra Európskej únie

Charta základných práv Európskej únie, článok 47

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 2013, s. 1), odôvodnenie 39, článok 3 ods. 6 písm. b), článok 9 ods. 1 písm. a) a b), ako aj článok 12 ods. 2

Rozsudky Súdneho dvora EÚ vo veciach C-608/21 a C-209/22

Citované vnútroštátne predpisy

Konstitúcia na Republika Bãlgarija (Ústava Bulharskej republiky) (DV č. 56 z 13. júla 1991, platná od tohto dňa; ďalej len „Ústava“)

Článok 5 (1) Ústava je najvyšším zákonom a iné zákony s ňou nesmú byť v rozpore.

(2) Ustanovenia Ústavy majú priamy účinok.

Článok 30 (1) Každý má právo na osobnú slobodu a nedotknuteľnosť.

(2) Nikto nesmie byť zadržaný, vyšetrovaný, prehládavaný alebo vystavený akémukoľvek inému zásahu do jeho osobnej nedotknuteľnosti, okrem prípadov, keď je to za podmienok a v súlade s postupom stanoveným zákonom.

(3) V prípadoch výslovne stanovených zákonom, ktoré neznášajú odklad, môžu príslušné štátne orgány zatknúť občana, o čom musia bezodkladne informovať orgány súdnej moci. Do 24 hodín od zatknutia orgán súdnej moci rozhodne o jeho zákonnosti.

(4) Každý má právo na obhajobu prostredníctvom advokáta od momentu zatknutia alebo obvinenia.

Zakon za Ministerstvo na vätreshnite raboti (zákon o ministerstve vnútra, DV č. 53 z 27. júna 2014)

Článok 72 (1) Policajné orgány môžu vziať do väzby osobu:

1. v prípade ktorej existujú dôkazy, že spáchala trestný čin;

...

(5) ... Od momentu zadržania má osoba právo na obhajcu, pričom musí byť informovaná aj o práve vzdať sa práva na obhajcu a o dôsledkoch s tým spojených, ako aj o práve odmietnuť vypovedať, ak k zadržaniu došlo na základe odseku 1 bodu 1.

Článok 74 (1) Pre osoby uvedené v článku 72 ods. 1 sa vydá písomný príkaz na zadržanie.

(2) V príkaze na zadržanie podľa odseku 1 sa uvedie: [*obsah príkazu*], najmä skutkové a právne dôvody vzatia do väzby; právo osoby napadnúť zákonnosť vzatia do väzby na súde; právo na obhajobu prostredníctvom advokáta od momentu vzatia do väzby.

(3) Osoba vzatá do väzby vyplní vyhlásenie, že pozná svoje práva a že má v úmysle uplatniť alebo neuplatniť svoje práva v súlade s odsekom 2 bodom 6 písm. b) až f). Príkaz na zadržanie podpíše policajný orgán a zadržaná osoba.

(4) Odmietnutie alebo neschopnosť zadržanej osoby podpísať príkaz na zadržanie sa potvrdí podpisom svedka.

Nakazatelen kodex (Trestný zákonník, DV č. 26 z 2. apríla 1968, v platnosti od 1. mája 1968)

Článok 26 ... (1) Ustanovenia článkov 23 až 25 sa neuplatňujú v prípade pokračovacieho trestného činu, teda ak sú dva alebo viac skutkov, ktoré samostatne naplňajú jeden alebo viac znakov skutkovej podstaty toho istého trestného činu, spáchané počas nesúvisiacich období, za rovnakých okolností a s podobným zavinením, pričom následné skutky sa z objektívneho a zo subjektívneho hľadiska javia ako pokračovanie predchádzajúcich skutkov.

(2) V prípade pokračovacieho trestného činu sa páchatel' potrestá podľa súhrnu skutkov, ktoré sú obsahom trestného činu, a nimi spôsobeného celkového trestného následku.

Článok 198 (1) ... Kto odníme vlastníčkovi hnutel'nú vec s úmyslom neoprávnene si ju prisvojiť a použije na to násilie alebo hrozbu, tomu sa za lúpež uloží trest odňatia slobody na tri až desať rokov.

Nakazateľno-procesualen kodex (Trestný poriadok, DV č. 86 z 28. októbra 2005, v platnosti od 29. apríla 2006; ďalej len „NPK“)

Článok 25 (1) [*Prerušenie trestného konania v prípade predloženia návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru EÚ*]

Článok 94 (1) Účasť obhajcu v trestnom konaní je nevyhnutná, ak: [*iné prípady*] 6. obvinený bol zatknutý.

Článok 96 (1) ... S výnimkou prípadov podľa článku 94 ods. 1 bodov 1 až 3 a bodu 6 môže obvinený odmietnuť obhajcu v ktoromkoľvek štádiu konania. Obvinený je poučený o dôsledkoch vzdania sa práva na obhajcu.

Článok 97 (1) Obhajca sa môže zúčastniť na trestnom konaní od momentu zatknutia osoby alebo od momentu vznesenia obvinenia voči nej.

(2) Orgán prípravného konania musí obvineného poučiť o jeho práve na prístup k obhajcovi a poskytnúť mu možnosť bezodkladne sa spojiť s obhajcom. Pred splnením týchto povinností nesmie vykonávať žiadne vyšetrovacie ani iné procesné úkony za účasti obvineného.

Článok 248 (zmenený – DV č. 63 z roku 2017, platný od 5. novembra 2017) (1) V rámci prípravného konania sa vysvetlia tieto otázky:

... (3) či v prípravnom konaní došlo k napravitelným porušeniam základných procesných pravidiel, ktoré obmedzili procesné práva obvineného [*alebo iných osôb*];

5. [*iné otázky*] ustanovenie obhajcu, znalca, tlmočníka alebo prekladateľa a [*iné otázky*];

6. prijaté donucovacie opatrenia;

[*iné otázky*].

Článok 270 (1) Otázka zmeny zaisťovacieho opatrenia môže byť vznesená kedykoľvek počas konania vo veci samej. Nový návrh na zmenu zaisťovacieho opatrenia je na tom istom stupni možné podať len vtedy, ak došlo k zmene okolností.

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 **CH** je občanom Bulharskej republiky. Nemá žiadne vzdelanie, neovláda bulharský jazyk a má záznam v registri trestov.
- 2 Dňa 2. decembra 2022 začal 6. Rajonno upravlenie pri Stolična direkcija na vätrešnite raboti (6. okresný útvar policajného zboru pri Riaditeľstve vnútorných vecí hlavného mesta na ministerstve vnútra, Bulharsko; ďalej len „okresný útvar policajného zboru“) vyšetovanie č. 2021/2022, pretože dňa 2. decembra 2022 v čase okolo 20.30 hod. v Sofii došlo za použitia násilia k odcudzeniu hnutel'nych vecí (dámskej kabelky) z držby KL, a to vytrhnutím kabelky z rúk poškodenej, čo predstavuje trestný čin podľa článku 198 ods. 1 NK. Dňa 14. decembra 2022 začal okresný útvar policajného zboru vyšetovanie vo veci č. 2112/2022, pretože v tento deň okolo 19.00 hod. v Sofii došlo k odcudzeniu hnutel'nych vecí (dámskej kabelky) z držby MN bez jej súhlasu s úmyslom neoprávnene si ich násilne prisvojiť, a to tak, že kabelka bola poškodenej vytrhnutá z ruky, čo spôsobilo jej pád na zem, čo predstavuje trestný čin podľa článku 198 ods. 1 NK. Po začatí týchto dvoch konaní bol **CH** dňa 16. decembra 2022 o 13.00 hod. na príkaz policajného orgánu zadržaný na dobu maximálne 24 hodín s cieľom zabezpečiť údaje na preukázanie jeho účasti na trestnom čine podľa článku 198 NK v rámci druhého vyšetovania, ktoré sa začalo 14. decembra 2022.
- 3 V ten istý deň, 16. decembra 2022, o 16.50 hod. podpísal **CH** písomné vyhlásenie, v ktorom uviedol, že si neželá, aby ho zastupoval obhajca podľa jeho vlastného výberu a na vlastné náklady, ani obhajca *ex offio*. Nebol však poučený o dôsledkoch vzdania sa práva na obhajcu. Vyhlásenie však vyžaduje, že ho musí vyplniť úradník, ak je zatknutá osoba negramotná alebo nie je schopná ho vyplniť sama, a že prejavy vôle tejto osoby musia byť urobené za prítomnosti svedka, ktorý ich pravosť potvrdí svojím podpisom. V príslušnom prípade chýbali podpisy policajného orgánu a svedka.
- 4 Zo spisu nie je jasné, či bol **CH** bez zbytočného odkladu oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia, najmä s trestnými činmi, z ktorých bol obvinený.
- 5 Bezprostredne po jeho zatknutí dňa 16. decembra 2022 uskutočnil policajný orgán v čase od 13.10 hod. do 13.25 hod. vypočutie **CH** ako svedka bez prítomnosti obhajcu. Konštatovalo sa, že bol poučený o svojich právach, že nie je povinný sám seba obviňovať zo spáchania trestného činu a že má právo odmietnuť výpoveď. Pri výsluchu sa **CH** priznal, že sa 14. decembra 2022 podieľal na lúpežnom prepadnutí ženy v Sofii, keď jej násilím vytrhol kabelku, a súhlasil, že policajným orgánom ukáže miesto, kde ukryl cudzí predmet. V zápisnici z vypočutia bolo uvedené, že vypočutie sa uskutočnilo za prítomnosti svedka OP, ktorý to však nepotvrdil svojím podpisom.
- 6 Takisto dňa 16. decembra 2022 v čase od 14.10 hod. do 14.40 hod. bola za účasti **CH** a v neprítomnosti obhajcu vykonaná rekonštrukcia trestného činu, pričom **CH** zaviedol orgány činné v trestnom konaní na miesto, kde sa nachádzala odcudzená

kabelka. O vyšetrovacom opatrení bola spísaná zápisnica za účasti dvoch svedkov a boli vyhotovené aj fotografie.

- 7 V ten istý deň, 16. decembra 2022 v čase od 15.50 hod. do 16.20 hod. bola v byte, v ktorom býval **CH**, vykonaná domová prehliadka v jeho prítomnosti a v neprítomnosti obhajcu a počas prehliadky bolo zabavené oblečenie a obuv. Vyšetrovacie opatrenia boli spísané do zápisnice a na vyšetrovacom úkone sa zúčastnili dvaja svedkovia; boli vyhotovené aj fotografie. Zápisnicu schválil sudca Sofijski rajonen sád (Okresný súd Sofia, Bulharsko).
- 8 Následne dňa 16. decembra 2022 v čase medzi 17.40 hod. a 17.50 hod. bola za účasti **CH** a v neprítomnosti obhajcu vykonaná priama osobná identifikácia, pri ktorej ho poškodená MN spoznala spomedzi štyroch osôb mužského pohlavia ako páchatel'a trestného činu lúpežného prepadnutia, ktorý bol na nej spáchaný. O vyšetrovacom opatrení bola vyhotovená zápisnica za účasti dvoch svedkov a boli vyhotovené aj fotografie.
- 9 Krátko nato dňa 16. decembra 2022 v čase od 18.05 hod. do 18.15 hod. bola vykonaná osobná prehliadka (vizuálna kontrola) **CH**, počas ktorej bolo opísané oblečenie, ktoré mal oblečené, a zabavená bunda a nohavice, ktoré mal na sebe. O vyšetrovacom opatrení bola vyhotovená zápisnica za účasti dvoch svedkov a boli vyhotovené aj fotografie. V zápisnici bolo výslovne uvedené, že **CH** sa odmieta podrobiť telesnej prehliadke, a túto zápisnicu schválil sudca Okresného súdu Sofia.
- 10 Nasledujúci deň, 17. decembra 2022, v čase od 15.40 hod. do 15.50 hod. bola za účasti **CH** a v neprítomnosti obhajcu vykonaná priama osobná identifikácia v rámci prvého vyšetrovania č. 2021/2022 okresného útvaru policajného zboru, ktoré sa začalo 2. decembra 2022, pri ktorej poškodená KL spoznala **CH** medzi štyrmi mužskými osobami ako páchatel'a trestného činu lúpežného prepadnutia, ktorým jej vznikla škoda. O vyšetrovacom opatrení bola vyhotovená zápisnica za účasti dvoch svedkov a boli vyhotovené aj fotografie
- 11 V ten istý deň, 17. decembra 2022, bol **CH** rozhodnutím prokurátora Sofijska rajonna prokuratura (Okresná prokuratúra Sofia, Bulharsko) v druhom vyšetrovaní č. 2112/2022 okresného útvaru policajného zboru obvinený z trestného činu podľa článku 198 ods. 1 NK. Dňa 17. decembra 2022 o 18.00 hod. bol obvinenému **CH** *ex offo* ustanovený obhajca v osobe advokáta Georgiho Stojanova zo Sofijska Advokatska Kolegija (Advokátska komora Sofia, Bulharsko), keďže jeho obhajoba bola nevyhnutná podľa článku 94 ods. 1 bodu 6 NPK, a s obvinením boli obaja oboznámení o 18.10 hod. Ihneď potom, 17. decembra 2022, od 18.20 hod. do 18.30 hod., bol vypočutý obvinený **CH**, ktorý uviedol, že obvineniu porozumel, ale odmietol sa k nemu vyjadriť.
- 12 Rozhodnutím prokurátora Okresnej prokuratúry Sofia zo 17. decembra 2022 bol obvinený **CH** na základe článku 64 ods. 2 NPK zadržaný na dobu maximálne 72 hodín na účely prípravy návrhu na vydanie zaisťovacieho opatrenia – príkazu na

vzatie do vyšetrovacej väzby. Uznesením z 19. decembra 2022 Okresný súd Sofia vyhovel žiadosti prokurátora a nariadil voči **CH** najprísnejšie zaist'ovacie opatrenie – potvrdené rozhodnutím súdu, ktoré dňa 29. decembra 2022 potvrdil Sofijski gradski sad (Mestský súd Sofia, Bulharsko).

- 13 Rozhodnutím prokurátora Okresnej prokuratúry Sofia z 5. januára 2023 boli obe vyšetrovania z dôvodu existencie vzájomnej súvislosti medzi oboma lúpežnými prepapnutiami spojené a pod číslom 2112/2022 v nich pokračoval okresný útvar policajného zboru.
- 14 Uznesením z 13. júna 2023, ktoré bolo vyhlásené na verejnom pojednávaní, senát Okresného súdu Sofia zamietol žiadosť obvineného **CH** o zmenu zaist'ovacieho opatrenia, ktoré mu bolo uložené vo forme vyšetrovacej väzby. Toto súdne rozhodnutie potvrdil dňa 22. júna 2023 Mestský súd Sofia.
- 15 Rozhodnutím prokurátora Okresnej prokuratúry Sofia z 26. júla 2023 bol **CH** obvinený zo spáchania dvoch lúpežných prepapnutí v čase od 2. decembra 2022, 20.30 hod., do 14. decembra 2022, 19.00 hod., ako pokračovacieho trestného činu podľa článku 198 ods. 1 v spojení s článkom 26 ods. 1 NK. Dňa 7. augusta 2023 o 14.00 hod. boli so zmeneným obvinením oboznámení **CH** a obhajca *ex offo* a počas výsluchu, ktorý sa uskutočnil v ten istý deň v čase od 14.10 hod. do 14.20 hod., obvinený uviedol, že obvineniu rozumie, ale poprel svoju účasť na oboch lúpežných prepapnutiach.
- 16 Dňa 14. augusta 2023 sa s vyšetrovacím spisom oboznámil obhajca Stojanov. Nasledujúci deň, 15. augusta 2023, bola na Okresný súd Sofia podaná obžaloba na obžalovaného **CH** pre pokračovací trestný čin, z ktorého bol obvinený podľa článku 198 ods. 1 v spojení s článkom 26 ods. 1 NK, na základe ktorej sa na tomto súde začalo trestné konanie všeobecnej povahy NOHD č. 11234/2023. Dňa 16. augusta 2023 prokurátor predložil súdu písomnú žiadosť verejného obhajcu *ex offo* o zmenu nariadeného zaist'ovacieho opatrenia. Dňa 18. augusta 2023 sa na verejnom zasadnutí konalo pojednávanie podľa článku 270 NPK s cieľom prediskutovať primeranosť zaist'ovacieho opatrenia a rozhodnutím z toho istého dňa tunajší trestný senát zmenil toto opatrenie na najľahšie zaist'ovacie opatrenie, a to na povinnosť hlásiť sa.
- 17 V odôvodnení sa uvádzalo, že obžalovaný **CH** bol zadržaný 16. decembra 2022 o 13.00 hod. na príkaz policajného orgánu a že v tom čase mu vzniklo právo na obhajobu podľa článku 30 ods. 4 Ústavy. Orgány činné v trestnom konaní nezabezpečili výkon tohto práva, a to napriek vyhláseniu vyplnenému po zatknutí, v ktorom bolo zaznamenané zrieknutie sa obhajcu. Vzhľadom na skutkové okolnosti, ktoré existujú v tomto prípade, konkrétne na to, že **CH** je negramotný, a na jeho vyhlásenie na pojednávaní, že si nebol vedomý rozsahu dokumentu, ktorý mu bol predložený, totiž nemožno, najmä s ohľadom na chýbajúceho svedka, ktorý by túto skutočnosť mohol dosvedčiť, jednoznačne dospieť k záveru, že toto rozhodnutie urobil dobrovoľne a vedome.

- 18 V tejto situácii súd nemôže na potrebné posúdenie dôvodného podozrenia z účasti na trestnom čine, z ktorého je obvinený, použiť žiadny z vyšetrovacích úkonov, ktoré boli vykonané po zadržaní obžalovaného a pred jeho obvinením, konkrétne výsluchy svedkov, rekonštrukciu trestného činu, priamu identifikáciu osôb, osobné prehliadky a mimosúdne vyhlásenia voči policajným orgánom o účasti na skutku. Okrem toho, na rozdiel od vnútroštátneho práva Bulharskej republiky, normotvorca Únie stanovuje podľa článku 3 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2013/48 prístup k obhajcovi ešte pred zatknutím osoby – konkrétne pred jej vypočutím políciou alebo inými orgánmi činnými v trestnom konaní alebo súdnymi orgánmi alebo pred vykonaním vyšetrovacích alebo iných dôkazných úkonov vyšetrovacími alebo inými príslušnými orgánmi. Okrem toho členské štáty podľa článku 12 ods. 2 tejto smernice zabezpečia, aby sa pri posudzovaní vyjadrení podozrivých alebo obvinených osôb alebo dôkazných prostriedkov získaných v rozpore s ich právom na obhajcu zohľadnilo právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie. Lehota na transpozíciu smernice uplynula 27. novembra 2016 a v rozsahu, v akom boli stanovené práva fyzických osôb a vytvorené povinnosti členských štátov dodržiavať tieto práva, majú jej ustanovenia priamy vertikálny účinok.
- 19 Vnútroštátny súd sa domnieva, že v tomto štádiu je jediným dôkazom, ktorý spája **CH** s objektívnymi znakmi skutkovej podstaty prvého trestného činu, z ktorého je obvinený, a to len nepriamo, výpoveď svedka QR, ktorý uvádza, že od neho kúpil mobilný telefón poškodenej KL, ktorý bol získaný v dôsledku trestného činu a následne zhabaný vyšetrovacími orgánmi.
- 20 Na základe týchto úvah sa súd prvého stupňa domnieval, že bez ohľadu na to, že **CH** má záznam v registri trestov a že trestné činy formálne spadali do skúšobnej lehoty, ktorá mu bola uložená na základe predchádzajúceho odsúdenia, vzhľadom na nízku intenzitu dôvodného podozrenia z jeho možnej účasti na trestnom čine a viac ako osemmesačnú lehotu väzby, nariadenie vyšetrovacej väzby by malo byť zmenené na najľahšie zaisťovacie opatrenie stanovené v zákone, a to na „povinnosť hlásiť sa“, pretože príslušný zdroj informácií uvedených pre údajnú účasť na jednom z lúpežných prepadnutí síce môže odôvodniť nariadenie prvotnej väzby, ale nie pokračovanie najprísnejšieho osobného procesného donucovacieho opatrenia v súdnej fáze trestného konania.
- 21 Mestský súd Sofia po námietke zástupcu Okresnej prokuratúry Sofia uznesením zo 7. septembra 2023 zrušil rozhodnutie Okresného súdu Sofia a zachoval zaisťovacie opatrenie uložené voči **CH** vo forme vyšetrovacej väzby. Odvolací súd vo svojom odôvodnení obviňuje Okresný súd Sofia zo zaujatosti, pretože „v rozpore s článkom 6 ods. 1 EDPZ zaujal stanovisko k otázke zavinenia a posúdil platnosť získaného dôkazného materiálu a jeho dostatočnosť“. Ďalej sa konštatovalo, že „práva zadržanej osoby **CH** boli v dôsledku neposkytnutia práva na obhajobu skutočne porušené“, ale zároveň „neexistujú žiadne dôkazy o tom, že proti tejto väzbe bola podaná sťažnosť v súlade s predpísaným zákonným postupom“, a že „obvinený a jeho obhajca mali možnosť uplatniť svoje práva“, a to podľa osobitného zákona, ktorý stanovuje zodpovednosť štátu za zadržanie

policajnými orgánmi na dobu maximálne 24 hodín. Vzhľadom na to, že nebola prijatá žiadna takáto iniciatíva, Mestský súd Sofia zdôraznil, že „hoci **CH** nebol pri jeho zatknutí ustanovený žiadny obhajca, opatrenia, ktoré boli prijaté s jeho účasťou alebo bez nej, až do okamihu, keď bol predvedený na súd ako obžalovaný, sa nejavia byť nezákonné a nestrácajú svoju dôkaznú hodnotu“.

- 22 Tunajší trestný senát dňa 2. októbra 2023 počas verejného predbežného pojednávania opäť rozhodol o otázke zaisťovacieho opatrenia a zmenil ho na „povinnosť hlásiť sa“, pretože neexistovali žiadne rozumné dôvody odchýliť sa od dôvodov uvedených v predchádzajúcom konaní.
- 23 Mestský súd Sofia v inom zložení po námietke zástupcu Okresnej prokuratúry uznesením zo 7. septembra 2023 zrušil rozhodnutie Okresného súdu Sofia a potvrdil zaisťovacie opatrenie prijaté voči **CH** vo forme vyšetrovacej väzby. Odvolací súd v odôvodnení uviedol časť dôkazov získaných vo veci, ktoré sa podľa názoru vnútroštátneho súdu priamo netýkajú účasti **CH** na dvoch lúpežných prepapnutiach, a konštatoval, že ako celok potvrdzujú „dôvodné podozrenie z účasti obžalovaného“. Ďalej uviedol, že „nezistil žiadne porušenie základných procesných pravidiel v rámci vyšetrovacieho konania v čase zatknutia obžalovaného“, keďže „podľa ustálenej judikatúry ESĽP sa obvinenému alebo podozrivému musí umožniť prístup k obhajcovi v skorom štádiu“, ale toto právo neplatí „neobmedzene“. Súd okrem toho poukázal na to, že **CH** bol nepochybne poučený o svojom práve na prístup k obhajcovi, čo vyplýva z toho, že mu polícia doručila kópiu príkazu na zadržanie a okrem toho podpísal aj písomné vyhlásenie o svojich právach, takže nie je dôvod riadiť sa názorom Okresného súdu Sofia, že „toto vzdanie sa práva na obhajcu bolo neinformované, t. j. že obvinený nevedel, čo podpisuje, keďže bol negramotný“. Súd prvého stupňa bol takisto kritizovaný za „výklad smernice 2013/48“, keďže jej článok 3 [ods.] 6 „stanovuje možnosť dočasnej výnimky z práv v predsúdnom štádiu konania“.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 24 *[Informácie len o otázke, či treba podať návrh na začatie prejudiciálneho konania]*

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 25 Predmetom tohto konania je možná účasť obžalovaného **CH** na trestnom čine, z ktorého je obvinený, za ktorý je trestne zodpovedný, a vnútroštátny súd musí rozhodnúť o otázke viny. Hlavnou otázkou, ktorú treba objasniť, je, či vyšetrovacie orgány rešpektovali právo **CH** na prístup k advokátovi podľa smernice 2013/48 v čase jeho skutočného zadržania a pred jeho formálnym obvinením, najmä vzhľadom na protichodné názory tunajšieho trestného senátu a odvolacieho súdu na uplatňovanie tejto smernice.

- 26 Súdny dvor EÚ musí najprv objasniť, či je zlučiteľné s článkom 12 ods. 2 smernice 2013/48 v spojení s článkom 47 ods. 1 Charty, ak je na základe vnútroštátnej právnej úpravy a judikatúry súd pri nariadení alebo výkone primeraného zaisťovacieho opatrenia zbavený možnosti posúdiť, či dôkazy boli získané v rozpore s právom na prístup k advokátovi. Táto otázka vzniká s ohľadom na prvé rozhodnutie Mestského súdu Sofia v uznesení zo 7. septembra 2023 v rozsahu, v akom bez obmedzenia poprel túto právomoc súdu prvého stupňa. Na preskúmanie správnosti názoru, ktorý zastáva odvolací súd, je potrebné odpovedať aj na otázku, či by bola splnená požiadavka zohľadnenia práva na obhajcu a práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2013/48, ak by súd, ktorý skúma otázku primeranosti zaisťovacieho opatrenia, pri formovaní svojho vnútorného presvedčenia zohľadnil dôkazy získané v rozpore s požiadavkami smernice, keď bola osoba podozrivá a jej právo na voľný pohyb bolo obmedzené policajnými orgánmi. Vnútroštátny súd pripomína, že Súdny dvor EÚ bol opakovane konfrontovaný so systémovým problémom, že smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní a smernica 2013/48, pokiaľ sa týkajú podozrivých osôb, neboli dostatočne transponované a uplatňované, keďže tento právny inštitút nie je v Bulharskej republike známy (pozri rozsudky C-608/21 a C-209/22).
- 27 Základná možnosť súdu, ktorý rozhoduje o otázke zaisťovacieho opatrenia, preskúmať, či pri vykonávaní dôkazov boli dodržané práva podozrivej alebo obvinenej osoby vyplývajúce zo smernice 2013/48, je rozhodujúca pri posudzovaní, či existuje alebo neexistuje dôvodné podozrenie z jej účasti na trestnom čine, z ktorého je obvinená. Podľa názoru vnútroštátneho súdu musí byť rešpektovanie práva na obhajobu a zohľadnenie spravodlivého súdneho konania podľa článku 12 ods. 2 uvedenej smernice zabezpečené nielen pri konečnom súdnom rozhodnutí o vine osoby, ale aj pri posúdení, či sa má voči tejto osobe nariadiť alebo vykonať zaisťovacie opatrenie – a ak áno, aké.
- 28 Potom sa Súdny dvor EÚ, zase s ohľadom na prvé rozhodnutie Mestského súdu Sofia v uznesení zo 7. septembra 2023 a vzhľadom na námietku zaujatosti vznesenú voči vnútroštátnemu súdu, musí zaoberať aj otázkou, či vylúčenie dôkazov, ktoré boli získané v rozpore so smernicou 2013/48, súdom, ktorý skúma primeranosť zaisťovacieho opatrenia, napriek opačným pokynom súdu vyššieho stupňa, má negatívny vplyv na požiadavky článku 12 ods. 2 tejto smernice v spojení s článkom 47 ods. 1 a 2 Charty na spravodlivé súdne konanie a vyvoláva pochybnosti o nestrannosti súdu.
- 29 V druhom rozhodnutí Mestského súdu Sofia v uznesení zo 7. novembra 2023 tento konštatoval, že za konkrétnych okolností prejednávanej veci sa uplatňuje článok 3 ods. 6 písm. b) smernice 2013/48, ktorý stanovuje, že za výnimočných okolností je možné dočasne sa odchýliť od práva na prístup k obhajcovi v predsúdnom štádiu konania, ak je nevyhnutné, aby vyšetrovacie orgány urobili bezodkladné kroky na zabránenie podstatnému ohrozeniu trestného konania. Tento názor si vyžaduje, aby Súdny dvor EÚ rozhodol o otázke, či má predmetné

ustanovenie priamy účinok v príslušnom členskom štáte EÚ, ak nebolo transponované do jeho vnútroštátneho práva a nepriznáva dotknutým fyzickým osobám žiadne práva. Pritom treba poznamenať, že podľa názoru tunajšieho trestnoprávneho senátu ustanovenie článku 3 ods. 6 písm. b) smernice 2013/48 nebolo výslovne transponované do vnútroštátneho práva, pretože je v zjavnom rozpore s článkom 30 ods. 4 Ústavy, ktorý jasne a jednoznačne stanovuje, že právo na právnu ochranu vzniká v okamihu zatknutia alebo obvinenia, t. j. že nie je prípustný žiadny odklad.

- 30 Ďalšou otázkou, ktorá je relevantná pre rozhodnutie a Súdny dvor EÚ ju musí objasniť, je, či sú dodržané záruky uvedené v článku 9 ods. 1 písm. a) a b) v spojení s odôvodnením 39 smernice 2013/48, ak síce zo strany podozrivého existuje písomné vzdanie sa práva na prístup k obhajcovi, ale podozrivý je negramotný a nebol informovaný o možných dôsledkoch vzdania sa a neskôr pred súdom uvedie, že nepoznal obsahu dokumentu, ktorý podpísal v čase, keď policajné orgány obmedzili jeho právo na slobodu pohybu. Dôvody vnútroštátneho súdu [na predloženie tejto otázky] vyplývajú z prvého rozhodnutia Mestského súdu Sofia v uznesení zo 7. septembra 2023 (pozri bod 21 vyššie).
- 31 Súdny dvor EÚ musí napokon objasniť aj otázku, či vzdanie sa práva na pomoc obhajcu zo strany podozrivého v čase jeho zatknutia zbavuje orgány povinnosti informovať ho o práve na prístup k obhajcovi a o dôsledkoch tohto vzdania sa bezprostredne pred vykonaním akéhokoľvek ďalšieho vyšetrovacieho úkonu, ktorý sa ho týka. Podľa vnútroštátneho práva vnútroštátneho súdu sa zadržaná osoba síce môže vzdať práva na obhajcu, ale takéto vzdanie sa je neprípustné, hneď ako bola táto osoba formálne obvinená. Toto špecifikum vnútroštátneho práva určuje ustálená judikatúra Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko), podľa ktorej sa počiatočné vzdanie sa práva zadržanej osoby na obhajcu v prípade obmedzenia jej práva na slobodu pohybu vzťahuje na všetky ďalšie vyšetrovacie opatrenia týkajúce sa tejto osoby a uskutočnené za jej účasti skôr, ako je následne obvinená.
- 32 Aj v tomto konaní sa postupovalo v súlade s danou ustálenou judikatúrou bulharského Najvyššieho súdu, keďže vyšetrovacie orgány po zadržaní **CH** vykonali množstvo vyšetrovacích opatrení, konkrétne výsluchy svedkov, rekonštrukciu trestného činu, priamu identifikáciu osôb a výsluch bez toho, aby ho informovali o povahe týchto opatrení a možných dôsledkoch, a bez toho, aby mu pred vykonaním akéhokoľvek opatrenia poskytli možnosť využiť pomoc obhajcu.